

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F61'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri externe 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/3 galbini mon. sunat6ria.

Anulu XXXV.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6' cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 98.

Brasiovu 28/16 Decembre

1872.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Invitare de prenumeratiune

la

„Gazet'a Transilvaniei“

Brasiovu 28 Dec. 1872.

Sacrulu depositu alu sentiementelorú n6stre nationali nu afla neci unu terrenu securu de aperare pe teatrulu politiceii dominante, decatu singuru numai terrenulu dreptulu nostru politicu nationale. T6te probele, t6te incordarile, t6te sperantiele, ca natiunea romana din Transilvania p6te essi vreodata la limanulu indreptatirei de a se pot6 desvolta liberu prin propri'a s'a activitate neimpedecata, au disparutu fora urma in experientiele tristulu trecutú. Neci 6menii celi mai — perversi — nu se mai potú multumi cu prospecte de rezultate platonice; 6r' timbrulu pe frunte de lipiture, avisate a ingenunchia la grati'a prepotentilorú dilei, pentru a respira aerulu politicu, romanulu nu lu mai p6te porta, ca nu lu mai p6te suferi: si totusi pentru romanu suntú t6te caile angustate astufeliu, incatu ni se arborescu inaintea ochilorú cele mai triste fantome si din timpii unirei celorú 3 nationi, conjurate a ne incalca, cá se nu mai ajungemu la 6rba verde, amenintiandune cu s6rtea de paria, politicu séu celu pucinu de lipiture tractabile. Acesta este reflexulu din t6te legile cele maestrite in contrane, acesta alu legii electorale, acesta alu virilismulu prin comitate si comune, acesta in legea instructiunii séu desnacionalisarii, acesta ni se pregatesce acum si in fundulu regiu prin proiectulu de organisarea municipale, care l'a primitu universitatea sasésca in sied. confluxulu din 16 Dec, a. c. spre a se asterne la locurile mai inalte, cá solidari'a vointia si dorintia a tuturorú sasilorú din Transilvania, cu t6te, ca deputatii romani de facia, vediendu, ca proiectulu acesta e asediatu cu scopu de a sustiené intocma si pe viitoriu egemoni'a sasésca in totu fundulu regiu, au protestatu in contra primirei lui, dechiarandu a -si da opiniunea separata, care o si dederu in sied. ein 20 Dec. — Cá lipiture inse maiorisate prin maestritelú minoritati amu remasu si in confluxu si vomu mai remané totu numai cu beneficiulu politicu alu protestelorú — cari totusi de si nu adi, dér' mane totu ne voru servi de fustei la scar'a, ce duce la ext6rcerea recun6scerii dreptulu nostru nationale politicu, fora de care t6ta existintia n6stra cá natiune e periclitata. — Aruncandu unu prospectu si preste acestu proiectu de organisatiune municipale sasa, ce vedemu alta, decatu vechi'a patula a suprematiei sasesci si starea clientelaria a comunelorú si a individilorú — neci pomenire de romani si maghiari in fundulu r. Principiulu perfectei egalitati si alu libertatii auton6me a comunelorú si municipalorú afla in elu una expresiune satirica, ca-ce tutoratulu sasescu e astufeliu centralisatu, incatu elementulu sasu sub scutulu lui va inflori, precandu romanii si maghiarii se voru chiaru si topi de caldur'a, cu care voru fi strinsi la pieptulu intereselorú sasesci.

Una reactiune politica ac6sta si inca din evulu mediu, unu laciu germanisatoriu si despoitoriu e acestu tutoratu pentru fundulu r., care nu sufere diversitatea drepturilorú, 6r' pentru romanii 200,000 la numeru si pentru maghiari 25,000, cari in fundulu regiu posedu preste 200 commune si 200 mile patrate de territoriu, proiectulu de representatiune memoratu e in adeveru una nedereptate sociale, ca-ce e una totale ignorare si in acestu statu in statu, intocma cum se afla natiunea romana ignorata cá atare si in legile statulu Ungariei — chiaru si in legea de unire —, incatu ai crede, ca sasii la compunerea acestui proiectu de representatiune au luatú de modelu tocma maestri'a maghiara, de a face legi deakiane, spre a suprematisa excludendu si ignorandu si de a exclude si ignora supramatisandu si egemonisandu. Asia de unde se astepti dreptatea? Dela diet'a din Pest'a?! — N'avemu exemplu; Se vedemu acum. —

Cu aceste reflexiuni mai intempinamu si pe optimistii cei ce nu vedu mai departe, decatu pana unde -si afla venate interesele momentane, — si pe pessimistii, cari cliposescu, candu li se cere tiena solidarita si neintrerupta pentru vindecarea reului, ce ne amenintia, precandu am trebui cu totii din t6te partile se ne rennoimu urgentu si neintreruptu pretensiunile n6stre de dreptu nationale politicu din 1863 atatu la regimu catu si la cor6na, cá se se convinga odata, ca nu mai e putere, care se ne desp6ia de dreptulu istoricu — divinu, de dreptulu conservarii vietii nationale, de dreptulu nostru politicu nationale, singurulu depositu alu prosperarii n6stre. — Hic Rhodus hic salta. Se da sasilorú centralismu nationalu in universitate, nu le invidemu; inse romanii inca pretendu asemine, ei voru misca si acheronta, pana candu voru capata senatulu seu si arondarea nationalilorú sei sub elu, ca-ce si altufeliu universitatea romana istorica pana la 1437 a reinviatu in 1863 si nu va a mai disparé de pe scen'a politica nationale odata cu viati'a individilorú ei. Déca 6menii impetriti nu voru a ne respecta, vomu cere respectarea dela noi si dela timpú. —

ITALIA civile se impoteresce mereu in tacere si rabdare. Acum introduce oblegamentulu militarulu dela 20—40 ani. Imbunatatieza finantiele si armarile. —

Pap'a in allocutiunea din 23 Dec. dice: ca persecutiunea besericii catolice are de scopu a o nimici; numesce proiectulu regimelului despre corporatiunile relegi6se lesiunea dreptulu apostolatulu si ataca pre Prusi'a pentru persecutiunile relegi6se, chiamandu pe Dumnedieu in ajutoriu besericeii.

In sambet'a de 14 Decembre, Franci'a déra a intratu in ghiarele oligarchilorú, candu min. Du-faure combatú pe Gambetta si pe republicanii democrati, cá pe nisce agitatori, provocandu maioritatea dietei, cá se tiena una cu regimulu, si monarchistii conservativi au votatu a se trece la ordinea dilei, nerespectanduse val6rea petitiiunilorú din intréga Franci'a, ce se facu cu milli6ne de subscrieri, cá se se disolve adunarea ac6sta si se se aléga alt'a. Thiers déra a balansatu, pana acumu in fav6rea oligarchilorú, ca-ce 6cca guvernulu lui pórtu frica de republica democrata.

Ispani'a se afla mereu agitata. In nóptea intre 11 spre 12 Dec. se aduná o multime de po-

poru pe piaci'a Antonu Martinu. Se dede semnalulu cu 3 puscature de revolveru si o massa de poporu strigá: se traiésca republic'a! diosu cu dusmanii on6rei Spaniei. Desarmara agenti politiani si mai multi officiri. Sosindu armat'a fú intempinata de insurgenti cu o decharge generale, la care respundiendu si venatorii cu alt'a, insurgentii se respandira. Spani'a vre republica, Itali'a asemenea agita pe suptu mana.

Blamagiulu intielegintiei din distr. Fagarasiulu. Decemb. 1872.

..... La alegerea lui Máday in Fagarasiu, adeptii lui mai multi -si spargeau capulu cu apucaturile de a capetá si eli din saculu celu de bani alu lui Máday inaintea de alegeri, 6r' dupa alegeri au inceputu a se veseli din sumuliti'a capetata si departanduse toti cu strigate de: se traiésca d. Máday. se traiésca d. Teleky, d. Popenieciu, d. Gridanulu, etc. se dusera catra casa; In 19 sér'a a pausatu diliginti'a dela Brasiovu pucinu la hotelulu din Sierpeni, si intraramu calatorii aci la restaurare, seau mai bine la plangere, pentru ca aci era hotelulu plenu de alegutori, mai cu séma barsani, 6r' in unu extra Zimmer unde intraramu si noi incognito erau sdravenii de intielegenti mancandu si bendu, bucuranduse nu atatu pentru esirea lui Máday — de catu pentru argentii luti dela ali lui Erau mai toti ragusiti si aci intre pocale — in vino veritas, toti -si enarara intem-plarile din acele dile de blamu, de rusine si de ne-capacitate nationale, mai alesu szolgabiraulu Popenieciu se laudá cu bruvurile lui castigate; asia spuse elu cá capitanulu timidu, ca nu va reesi Máday pre carele -lu avea in poruncela dela Pest'a, elu Popenieciu -lu asecurá pre „cinstea“ lui, ca Máday va reesi si Benedek va cadé, si asia strigundusi man'a s'a apucatu de munca, ca-ci la hotelulu din Sierpeni luá cu triumfu 19 Stindarde dela ungurii din Halmégu, ce le dusera acesti'a in dilele premergutorie in on6rea lui Gyula Benedek, si se intielege ca elu prin portarea lui nemesiesca apoi le a redicatu in on6rea lui Máday; facea computu cá la 10000 fl. v. a. (di: diece milie fl. v. a.) a solvitu Máday numai prin carcimele din Fagarasiu pentru alegatorii lui, cari in dilele alegerilorú toti s'au imbuibatu de vinu, carne, pesce (15 majie carne si 18 de pesce precumu computá unu ospetariu din Fagarasiu), pentru ca toti nemesii toti intielegentii, d'a si preutii erau confusi si ametiti, alti cate 4—5 dile au petrecutu totu in ospetarie; B. a prasnuitu pre Alesandru (Dr. Máday) in Fagarasiu, pre cumu spuneau 6menii prin Fagarasiu; apoi se fi crediutu, ca mai de una dile figurau cá zelosi romani in comitetulu nationale atatu Bordanu catu si adv. Romanu si acest'a din urma apoi din zelosu natiunalistu si mare aperatoriu alu pasivitatei deveni omu de incredere la urna pentru Máday; tempora mutantur et nos

Popenieciu carele in anii trecuti strigá in gur'a mare in diurnale contr'a szolgabiraului Gridanu, carele, mai bene lieá unu jidanu pre trasur'a lui de catu unu preutu romanu — pre cumu -mi spuse preutulú acel'a una data, — acelu Popenieciu repetéza acelea fapte ale lui Gridanu, pre cari i le descriea publice, cu deosebire numai ca afurisitulu de „ego“, prea caracteriseza pre Popenieciu, pentru aceea de comunu celi ce -lu cunoscu lu caracterizeza cu proverbialulu „fala g6la straitia usi6ra“.

